Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
prednesené 28. mája 2020 [1]

Vec C-238/19

EZ
proti
Bundesrepublik Deutschland, v zastúpení Bundesamt für Migration und Flüchtlinge

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Verwaltungsgericht Hannover (Správny súd Hannover, Nemecko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Azylová politika – Podmienky pre priznanie postavenia utečenca – Smernica 2011/95/EÚ – Výklad článku 9 ods. 3 – Dôvody prenasledovania – Článok 10 ods. 1 písm. e) – Pojem politického názoru – Odmietnutie vykonania vojenskej služby – Výhrada vo svedomí“

1. V rozsudku Shepherd [2] Súdny dvor skúmal, či by sa vojakovi, ktorý sa zaviazal na vojenskú službu a dezertoval, pretože odmietol vykonávať ďalšiu vojenskú službu v rámci ozbrojených síl Spojených štátov amerických v Iraku, mal poskytnúť azyl. [3] Verwaltungsgericht Hannover (Správny súd Hannover, Nemecko) teraz žiada Súdny dvor, aby tento rozsudok ďalej spresnil. Na rozdiel od pána Shepherda, žalobca vo veci samej utiekol zo svojej krajiny, aby sa vyhol brannej povinnosti v ozbrojených silách; osobitným kontextom v prejednávanej veci je vojenská služba v sýrskej armáde v sýrskej občianskej vojne. Niektoré otázky vznesené vnútroštátnym súdom sa tak líšia od otázok, ktoré boli preskúmavané v prípade pána Shepherda. Súdny dvor ma požiadal, aby som sa v týchto návrhoch sústredila na výklad textu, ktorý sa v súčasnosti uplatňuje: osobitne na článok 9 ods. 3 smernice 2011/93/ES (ďalej len „smernica o oprávnení“). Konkrétne preskúmam, či musí existovať príčinná súvislosť medzi „dôvodmi prenasledovania“ a „činmi prenasledovania“ (alebo neexistenciou ochrany pred takýmito činmi) v zmysle tejto smernice.

1 Jazyk prednesu: angličtina.

2 Rozsudok z 26. februára 2015 (C-472/13, EU:C:2015:117).

3 Prípad pána Shepherda sa týkal smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 304, 2004, s. 12; Mim. vyd. 19/007, s. 96). Predmetné konanie sa týka smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9), ktorá zrušila a nahradila smernicu 2004/83/ES.

Medzinárodné právo

Dohovor o právnom postavení utečencov

2. Podľa článku 1 časti A bodu 2 Ženevského dohovoru [4] akákoľvek osoba, ktorá „sa nachádza mimo svojho štátu a má oprávnené obavy pred prenasledovaním z rasových, náboženských a národnostných dôvodov alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov, nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu svojho štátu“, spadá do definície pojmu „utečenec“.

3. Článok 1 časť F písm. a) stanovuje, že Ženevský dohovor sa nevzťahuje na žiadnu osobu, u ktorej sú vážne dôvody domnievať sa, že sa dopustila „trestného činu proti mieru, trestných činov vojenských alebo trestných činov proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov obsahujúcich ustanovenia o takýchto trestných činoch“. [5]

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

4. Článok 9 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [6] zaručuje právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva vrátane slobody zmeniť náboženstvo alebo vieru.

Právo Európskej únie

Charta základných práv Európskej únie

5. Článok 10 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) zodpovedá článku 9 ods. 1 EDĽP. Podľa článku 10 ods. 2 Charty sa právo na výhradu vo svedomí uznáva v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, ktoré upravujú výkon tohto práva. Článok 52 ods. 3 Charty stanovuje, že práva zakotvené v Charte sa majú vykladať v súlade so zodpovedajúcimi právami zaručenými EDĽP.

Smernica o oprávnení

6. Odôvodnenia smernice o oprávnení obsahujú nasledujúce konštatovania. Smernica o oprávnení je súčasťou opatrení zahŕňajúcich spoločný európsky azylový systém (Common European Asylum System, ďalej len „CEAS“) na základe plného a komplexného uplatňovania Ženevského dohovoru a Protokolu, ktoré spoločne poskytujú základný kameň pre medzinárodný právny režim na ochranu utečencov. [7] Hlavným cieľom tejto smernice je zaistiť, aby členské štáty uplatňovali spoločné kritériá pre identifikáciu osôb, ktoré skutočne potrebujú medzinárodnú ochranu, a zaistiť, aby bola pre všetkých k dispozícii minimálna úroveň výhod. [8] Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznávané Chartou. [9] Členské štáty sú viazané svojimi záväzkami vyplývajúcimi z medzinárodného práva, pokiaľ ide o zaobchádzanie s osobami, ktoré spadajú do rozsahu pôsobnosti

4 Dohovor o právnom postavení utečencov, podpísaný v Ženeve 28. júla 1951, ktorý nadobudol platnosť 22. apríla 1954 (ďalej len „Ženevský dohovor“), v znení Protokolu týkajúceho sa právneho postavenia utečencov, uzavretého v New Yorku 31. januára 1967, ktorý nadobudol platnosť 4. októbra 1967 (ďalej len „Protokol“). Ženevský dohovor bol pôvodne obmedzený na osoby, ktoré utiekli od udalostí, ku ktorým došlo pred 1. januárom 1951 a v rámci Európy. Protokol tieto obmedzenia zrušil a Ženevskému dohovoru priznal univerzálnu pôsobnosť.

5 Článok 1 časť F písm. b) a c) Ženevského dohovoru stanovuje, že Dohovor sa nevzťahuje na osobu, ktorá sa dopustila vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu, ani na kohokoľvek, kto je vinný za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov.

6 Podpísaný v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“).

7 Odôvodnenia 3 a 4.

8 Odôvodnenie 12.

9 Odôvodnenie 16.

smernice o oprávnení.[10] „Konzultácie s Vysokým komisárom Organizácie Spojených národov pre utečencov môžu poskytnúť cenné usmernenie pre členské štáty pri určovaní postavenia utečenca podľa článku 1 Ženevského dohovoru.[11] Mali by sa stanoviť normy pre vymedzenie postavenia utečenca a jeho obsah s cieľom usmernenia príslušných vnútroštátnych orgánov členských štátov pri uplatňovaní Ženevského dohovoru.[12] Je potrebné zaviesť spoločné kritériá pre uznanie žiadateľov o azyl ako utečencov v zmysle článku 1 Ženevského dohovoru.“[13] Napokon „jednou z podmienok oprávnenia na postavenie utečenca v zmysle článku 1 písm. A Ženevského dohovoru je existencia príčinnej súvislosti medzi dôvodmi prenasledovania, ako sú rasa, náboženstvo, národnosť, politické názory alebo príslušnosť k určitej sociálnej skupine, a aktmi prenasledovania alebo chýbajúca ochrana proti takýmto aktom.“[14]

7. Podľa článku 1 zahŕňa účel smernice o oprávnení stanovenie noriem pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva byť pod medzinárodnou ochranou.

8. V článku 2 písm. d) je pojem „utečenec“ definovaný ako „štátny príslušník tretej krajiny, ktorý kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny, alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, alebo ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť a na ktorú sa neuplatňuje článok 12“.[15] V článku 2 písm. g) je „doplnková ochrana“ definovaná ako „uznanie štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva členským štátom za osobu oprávnenú na doplnkovú ochranu“.

9. Kapitola II je nazvaná „Posudzovanie žiadostí o medzinárodnú ochranu“. V rámci tejto kapitoly článok 4 ods. 1 stanovuje, že je povinnosťou členských štátov posudzovať v spolupráci so žiadateľom príslušné náležitosti žiadostí o medzinárodnú ochranu. V súlade s článkom 4 ods. 3 sa toto posúdenie vykonáva na individuálnom základe a zahŕňa zohľadnenie faktorov uvedených v článku 4 ods. 3 písm. a) až e). Tieto faktory zahŕňajú zohľadnenie:

„a) všetkých príslušných skutočností, pokiaľ sa týkajú krajiny pôvodu v čase prijatia rozhodnutia o žiadosti, vrátane zákonov a nariadení krajiny pôvodu a spôsobu, ktorým sú uplatňované;

…

c) individuálneho postavenia a osobných okolností žiadateľa vrátane takých faktorov ako pôvod, pohlavie a vek, s cieľom posúdenia, či by na základe osobných okolností žiadateľa činy, ktorým bol alebo mohol byť žiadateľ vystavený, predstavovali prenasledovanie alebo vážne bezprávie;

…“

Podľa článku 4 ods. 5 „v prípade, že členské štáty uplatňujú zásadu, podľa ktorej je povinnosťou žiadateľa zdôvodniť žiadosť o medzinárodnú ochranu, a v prípade, že aspekty vyhlásení žiadateľa nie sú podložené listinným alebo iným dôkazom, tieto aspekty si nevyžadujú potvrdenie, ak sú splnené tieto podmienky:

a) žiadateľ skutočne vynaložil snahu zdôvodniť svoju žiadosť;

10 Odôvodnenie 17.
11 Odôvodnenie 22.
12 Odôvodnenie 23.
13 Odôvodnenie 24.
14 Odôvodnenie 29.
15 Pozri bod 13 nižšie.

b) boli predložené príslušné náležitosti, ktoré sú k dispozícii žiadateľovi, a bolo poskytnuté uspokojivé vysvetlenie týkajúce sa akéhokoľvek nedostatku iných príslušných náležitostí;

c) vyhlásenia žiadateľa sú uznané za logické a prijateľné a nie sú v rozpore s dostupnými osobitnými a všeobecnými informáciami týkajúcimi sa prípadu žiadateľa;

d) žiadateľ požiadal o medzinárodnú ochranu v najskoršom možnom čase alebo žiadateľ preukázal primeraný dôvod, prečo tak neurobil, a

e) bola preukázaná všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa.“

10. Podľa článku 6 písm. a) aktéri prenasledovania alebo vážneho bezprávia zahŕňajú štát.

11. Články 9 až 12 tvoria kapitolu III, nazvanú „Oprávnenie na postavenie utečenca“. Článok 9 („Činy prenasledovania“) stanovuje:

„1. Aby sa čin považoval za čin prenasledovania v zmysle článku 1 písm. A Ženevského dohovoru, musí:

a) byť svojou povahou dostatočne vážny alebo opakovaný tak, aby predstavoval vážne porušovanie základných ľudských práv, najmä práv, na ktoré sa nevzťahuje výnimka podľa článku 15 ods. 2 [EDĽP],[16] alebo

b) byť zoskupením rozličných opatrení vrátane porušovania ľudských práv, ktoré sú dostatočne vážne na to, aby mali na jednotlivca rovnaký vplyv ako je uvedený v písmene a).

2. Činy prenasledovania, ako sú kvalifikované v odseku 1, môžu okrem iného nadobúdať formu:

a) činov fyzického alebo duševného násilia vrátane činov sexuálneho násilia;

b) zákonných, správnych, policajných a/alebo súdnych opatrení, ktoré sú samotné diskriminačné alebo ktoré sú vykonávané diskriminačným spôsobom;

c) stíhania alebo potrestania, ktoré je neúmerné alebo diskriminačné;

d) odmietnutia súdneho odškodnenia vyplývajúceho z neúmerného alebo diskriminačného potrestania;

e) stíhania alebo potrestania kvôli odmietnutiu vykonania vojenskej služby v čase konfliktu v prípade, že vykonávanie vojenskej služby by zahŕňalo trestné činy alebo akty, na ktoré sa vzťahujú dôvody vylúčenia, ako sú stanovené v článku 12 ods. 2;[17]

f) činy špecifické pre pohlavie alebo činy osobitného charakteru týkajúceho sa detí.

3. V súlade s článkom 2 písm. d) musí existovať spojenie medzi dôvodmi uvedenými v článku 10 a činmi prenasledovania, ako sú kvalifikované v odseku 1 tohto článku, alebo stav, keď chýba ochrana proti takýmto činom.“

16 Článok 15 ods. 2 EDĽP vymenúva práva, od ktorých nemožno odstúpiť, ako napríklad právo na život.

17 Pozri bod 13 nižšie.

12. Článok 10 ods. 1 vymenúva päť „prvkov“, ktoré musia členské štáty zohľadniť pri posudzovaní „dôvodov pre prenasledovanie“, a to rasu, náboženstvo, občianstvo, príslušnosť k určitej sociálnej skupine a politický názor [článok 10 ods. 1 písm. a) až e)]. Pokiaľ ide o politický názor, článok 10 ods. 1 písm. e) stanovuje:

„pojem politického názoru bude zahŕňať najmä zastávanie určitého názoru, filozofie alebo náboženského presvedčenia v záležitosti spojenej s prípadnými aktérmi prenasledovania uvedenými v článku 6 a ich politikami alebo metódami bez ohľadu na to, či tento žiadateľ uplatňoval tento názor, filozofiu alebo náboženské presvedčenie.“

Článok 10 ods. 2 stanovuje, že „pri posudzovaní, či žiadateľ má oprávnenú obavu z prenasledovania, je nepodstatné, či má žiadateľ skutočne takú rasovú, náboženskú, národnú, sociálnu alebo politickú charakteristiku, ktorá spôsobuje prenasledovanie, za predpokladu, že takáto charakteristika je prisudzovaná žiadateľovi aktérom prenasledovania.“

13. Článok 12 vymenúva prípady, v ktorých sú štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva vylúčení z postavenia utečenca podľa smernice o oprávnení. Zahŕňa prípady, keď existujú vážne dôvody domnievať sa, že „sa dopustili trestného činu proti mieru, vojnových zločinov alebo trestných činov proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov obsahujúcich ustanovenia o takýchto trestných činoch“ [článok 12 ods. 2 písm. a)].[18]

14. Článok 13 vyžaduje, aby členské štáty priznali postavenie utečenca štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva, ktorí sú oprávnení ako utečenci v súlade s kapitolami II a III smernice o oprávnení.

Smernica o konaniach

15. Účelom smernice 2013/32/EÚ[19] je stanoviť spoločné konania o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany podľa smernice o oprávnení. Uplatňuje sa na všetky žiadosti o medzinárodnú ochranu podané v rámci územia Európskej únie.[20] Požiadavky kladené na posudzovanie žiadostí sú uvedené v článku 10. Členské štáty musia zabezpečiť, aby sa rozhodnutia rozhodujúceho orgánu o žiadostiach o azyl prijímali po primeranom posúdení.[21]

Vnútroštátne právo

16. V § 3 ods. 1 Asylgesetz (zákon o azyle, ďalej len „AsylG“) sa „utečenec“ definuje v súlade s definíciou v článku 2 písm. d) smernice o oprávnení. § 3a AsylG definuje „činy prenasledovania“ spôsobom, ktorý je súbežným s článkom 9 smernice o oprávnení (§ 3a ods. 2 bod 5 kopíruje článok 9 ods. 2 písm. e) smernice, ktorý sa týka stíhania alebo potrestania pre odmietnutie vykonania vojenskej služby v čase konfliktu v prípade, že vykonávanie vojenskej služby by zahŕňalo [zapojenie sa do páchania vojnových zločinov]). § 3b AsylG stanovuje prvky „dôvodov prenasledovania“ podobným

18 Súbežné ustanovenie [článok 17 ods. 1 písm. a)] podobne vylučuje, aby takáto osoba mohla požívať doplnkovú ochranu. Pre úplnosť dodávam, že znenie článku 12 ods. 2 písm. b) a c) a súbežné vylúčenie doplnkovej ochrany uvedené v článku 17 ods. 1 písm. b) a c) sú podobné s článkom 1 časťou F písm. b) a c) Ženevského dohovoru; pozri poznámku pod čiarou 5 vyššie.

19 Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60) (ďalej len „smernica o konaniach“).

20 Článok 3 ods. 1.

21 Článok 10 ods. 3.

spôsobom ako článok 10 smernice o oprávnení [§ 3b ods. 1 bod 5 kopíruje článok 10 ods. 1 písm. e) smernice, ktorý sa vzťahuje na pojem „politického názoru“]. Napokon § 3a ods. 3 AsylG, rovnako ako článok 9 ods. 3 smernice o oprávnení, vyžaduje existenciu spojenia[22] medzi činmi prenasledovania a dôvodmi prenasledovania.

Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

17. Žalobca, pán EZ, sa narodil 27. januára 1989. Je sýrskym štátnym príslušníkom. Opustil svoju vlasť cez more a po tom, ako precestoval po súši niekoľko krajín, napokon pricestoval do Spolkovej republiky Nemecko 5. septembra 2015. Dňa 28. januára 2016 podal formálnu žiadosť o azyl na Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úrad pre migráciu a utečencov, Nemecko; ďalej len „Bundesamt“).

18. Pán EZ informoval Bundesamt, že kým bol v Sýrii, požiadal o odloženie svojej vojenskej služby z obavy, že sa bude musieť zúčastniť občianskej vojny. Sýrske orgány mu umožnili odklad do februára 2015, aby mu umožnili dokončiť štúdium na Univerzite v Aleppe. Pán EZ ukončil svoje univerzitné štúdium v apríli 2014. V novembri 2014 opustil Sýriu z dôvodu blížiaceho sa povolania do vojenskej služby vo februári 2015.

19. Rozhodnutím z 11. apríla 2017 Bundesamt priznal pánovi EZ postavenie doplnkovej ochrany,[23] ale zamietol jeho žiadosť o azyl z dôvodu, že nebol predmetom prenasledovania v Sýrii, ktoré by ho viedlo k úteku z jeho krajiny pôvodu. Bundesamt zastával názor, že v jeho prípade neexistuje príčinná súvislosť medzi činom prenasledovania a dôvodom prenasledovania. Dňa 1. mája 2017 podal pán EZ na vnútroštátny súd žalobu proti tomuto rozhodnutiu.

20. Vo svojom uznesení o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd uviedol tieto tvrdenia.

21. V Sýrii prebieha od roku 2011 vnútroštátny ozbrojený konflikt. Všetky strany zúčastnené na tomto konflikte sa dopustili – a pokračujú v páchaní – závažných a systematických porušení medzinárodného humanitárneho práva.[24]

22. V Sýrii existuje pre mužských štátnych príslušníkov, ktorí dovŕšili 18 rokov veku, dvojročná branná povinnosť. V Sýrskom práve sa neuznáva právo na výhradu vo svedomí.[25] Sýrska vojenská správa stále vykonáva intenzívny nábor. Existuje všeobecné očakávanie, že keď sa branci stanú spôsobilými na vojenskú službu (napríklad po uplynutí lehoty odkladu na účely štúdia), z vlastnej iniciatívy sa prihlásia vojenskej správe. Po uplynutí lehoty šiestich mesiacov sú odvedenci, ktorí sa takto neprihlásia, automaticky zapísaní do zoznamu osôb vyhýbajúcich sa brannej povinnosti. Tento zoznam sa poskytuje kontrolným bodom a iným vládnym orgánom. Zadržaným osobám vyhýbajúcim sa brannej povinnosti hrozia v čase vojny podľa sýrskeho práva prísne tresty. Forma ukladaného trestu je arbitrárna: od zákonných trestov odňatia slobody, ktoré možno uložiť na dobu v trvaní do piatich rokov, až po (faktickú) popravu v dôsledku vyslania takýchto odvedencov na rizikové misie v rámci operácií v prvej línii bez toho, aby sa im predtým poskytol akýkoľvek vojenský výcvik.

22 „Zwischen den in § 3 Absatz 1 Nummer 1 in Verbindung mit den in § 3b gennanten Verfolgungsgründen und den in Absätzen 1 und 2 als Verfolgung eingestuften Handlungen oder dem Fehlen von Schutz vor solchen Handlungen *muss eine Verknüpfung bestehen*“ (*Musí existovať spojenie* medzi dôvodmi prenasledovania uvedenými v § 3 ods. 1 bode 1 v spojení s § 3b a činmi prenasledovania vymedzenými v § 3a ods. 1 a 2, alebo neexistencia ochrany pred takýmito činmi) (kurzívou zvýraznila generálna advokátka).

23 Pozri bod 8 vyššie.

24 Vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd toto skutkové zistenie obšírne dokumentuje.

25 Vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania cituje Radu Organizácie Spojených národov pre ľudské práva, Správu nezávislej medzinárodnej vyšetrovacej komisie o Sýrskej arabskej republike, A/HRC/34/64 z 2. februára 2017.

23. Vnútroštátny súd zastával názor, že pán EZ si nechce splniť všeobecnú povinnosť prihlásiť sa a slúžiť v sýrskej armáde, ktorá by ho pravdepodobne angažovala do páchania vojnových zločinov.[26] Pán EZ sa tým, že utiekol zo Sýrie a podal žiadosť o medzinárodnú ochranu, stal práve z dôvodu tohto konania spôsobilým byť stíhaný alebo potrestaný v krajine svojho pôvodu.

24. V tomto kontexte vnútroštátny súd požaduje usmernenie k viacerým otázkam. Konkrétne žiada Súdny dvor, aby preskúmal článok 9 ods. 3 smernice o oprávnení a objasnil, či je nevyhnutné preukázať príčinnú súvislosť medzi „činmi prenasledovania“ vymenovanými v článku 9 ods. 2 a niektorým z „dôvodov prenasledovania“ uvedených v článku 10 ods. 1 V prípade kladnej odpovede na túto otázku sa vnútroštátny súd pýta, či je takáto súvislosť podľa tejto smernice automaticky preukázaná, keď je žiadosť o azyl založená na článku 9 ods. 2 písm. e).[27] Vnútroštátny súd preto požiadal o vydanie rozhodnutia v rámci konania o návrhu na začatie prejudiciálneho konania o týchto otázkach:

„1. Má sa článok 9 ods. 2 písm. e) [smernice o oprávnení] vykladať v tom zmysle, že ‚odmietnuti[e] vykonania vojenskej služby v čase konfliktu‘ si nevyžaduje, aby dotknutá osoba odmietla vykonať vojenskú službu vo formalizovanom postupe odmietnutia, ak právna úprava štátu pôvodu neupravuje právo na odmietnutie vykonania vojenskej služby?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

   Chráni článok 9 ods. 2 písm. e) [smernice o oprávnení] prostredníctvom ‚odmietnuti[a] vykonania vojenskej služby v čase konfliktu‘ aj tie osoby, ktoré sa po uplynutí lehoty na odklad vojenskej služby neprihlásia na vojenskej správe štátu pôvodu a útekom sa vyhnú nútenému odvodu?

3. V prípade kladnej odpovede na druhú otázku:

   Má sa článok 9 ods. 2 písm. e) [smernice o oprávnení] vykladať v tom zmysle, že pre osobu podliehajúcu brannej povinnosti, ktorá nemá informácie o svojej budúcej oblasti vojenského nasadenia, by vojenská služba priamo alebo nepriamo zahŕňala ‚trestné činy alebo akty, na ktoré sa vzťahujú dôvody vylúčenia, ako sú stanovené v článku 12 ods. 2‘ už len z toho dôvodu, že ozbrojené sily jej štátu pôvodu sa opakovane a systematicky dopúšťajú takýchto zločinov alebo činov, pričom nasadzujú osoby podliehajúce brannej povinnosti?

4. Má sa článok 9 ods. 3 [smernice o oprávnení] vykladať v tom zmysle, že aj v prípade prenasledovania podľa článku 9 ods. 2 písm. e) [smernice o oprávnení] musí podľa článku 2 písm. d) [smernice o oprávnení] existovať spojenie medzi dôvodmi uvedenými v článku 10 [smernice o oprávnení] a činmi, ktoré sa podľa článku 9 ods. 1 a 2 [smernice o oprávnení] považujú za prenasledovanie, alebo stav, keď chýba ochrana proti takýmto činom?

5. V prípade kladnej odpovede na štvrtú otázku: Ide o spojenie, v zmysle článku 9 ods. 3 v spojení s článkom 2 písm. d) [smernice o oprávnení], medzi prenasledovaním formou stíhania alebo potrestania za odmietnutie vykonania vojenskej služby, a dôvodom prenasledovania už v tom prípade, ak stíhanie alebo potrestanie nadväzuje na odmietnutie?“

25. Písomné pripomienky predložili pán EZ a Európska komisia. Prednesy oboch účastníkov konania, ako aj Bundesamt a Nemecka, boli vypočuté na pojednávaní, ktoré sa konalo 5. marca 2020.

26 Vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania cituje rezolúciu Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov A/71/L.48 z 19. decembra 2016 s názvom „Medzinárodný, nestranný a nezávislý mechanizmus na pomoc pri vyšetrovaní a stíhaní osôb zodpovedných za najzávažnejšie trestné činy podľa medzinárodného práva spáchané v Sýrskej arabskej republike od marca 2011“.

27 Vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že na vnútroštátnej úrovni sa názory súdov, pokiaľ ide o otázku, či musí existovať takáto príčinná súvislosť v prípadoch, keď sa žiadatelia o azyl dovolávajú článku 9 ods. 2 písm. e) smernice o oprávnení, rozchádzajú.

Posúdenie

Všeobecné poznámky

26. Preambula smernice o oprávnení stanovuje rámec, v ktorom sa majú jej ustanovenia vykladať. Ženevský dohovor a Protokol tak predstavujú základ pre uplatňovanie tejto smernice, ktorá tiež plne zohľadňuje zásady zakotvené v Charte, ako aj povinnosti členských štátov podľa medzinárodného práva. [28]

27. Smernica o oprávnení sa preto musí vykladať vzhľadom na jej celkovú štruktúru a cieľ pri súčasnom rešpektovaní Ženevského dohovoru a iných relevantných zmlúv, na ktoré odkazuje článok 78 ods. 1 ZFEÚ, a práv uznaných Chartou. [29] Vyhlásenia Vysokého komisára OSN pre utečencov poskytujú cenné usmernenia pri výklade smernice o oprávnení. [30]

28. Všeobecná štruktúra smernice o oprávnení je takáto. Pojem „utečenec“ sa vzťahuje najmä na štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa nachádza mimo krajiny svojho štátneho občianstva „kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním“ z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, a nemôže prijať alebo „v dôsledku uvedených obáv“ odmieta „ochranu“ tejto krajiny. Dotknutá osoba musí mať teda z dôvodu okolností existujúcich v jej krajine pôvodu oprávnenú obavu, že bude osobne prenasledovaná aspoň z jedného z piatich dôvodov vymenovaných v článku 2 písm. d) a článku 10 ods. 1 tejto smernice a v článku 1 časti A ods. 2 Ženevského dohovoru.

29. Podľa článku 4 ods. 3 písm. a), b) a c) smernice o oprávnení musí individuálne posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu zahŕňať zohľadnenie: i) všetkých príslušných skutočností, pokiaľ sa týkajú krajiny pôvodu v čase prijatia rozhodnutia o žiadosti o azyl, vrátane zákonov a nariadení krajiny pôvodu a spôsobu, ktorým sú uplatňované; ii) príslušných vyhlásení a dokumentácie predloženej žiadateľom; a iii) individuálneho postavenia a osobných okolností žiadateľa. [31]

30. Sýrsky štát a jeho vojenská správa spadá pod definíciu „aktéri prenasledovania alebo vážneho bezprávia“ uvedenú v článku 6 písm. a) smernice o oprávnení.

31. Článok 12 ods. 2 smernice o oprávnení je odvodený od článku 1 časti F Ženevského dohovoru. Za týchto okolností je relevantný len článok 12 ods. 2 písm. a). [32] Činy vymenované v tomto ustanovení a v článku 1 časti F písm. a) Ženevského dohovoru, ktoré vedú k vylúčeniu postavenia utečenca, sú rovnaké. Existujú tam, kde ide o „vážne dôvody“ domnievať sa, že dotknutá osoba sa dopustila trestných činov proti mieru, vojnových zločinov alebo zločinov proti ľudskosti, ako sú definované v medzinárodných nástrojoch vypracovaných s cieľom prijať ustanovenia týkajúce sa takýchto trestných činov.

28 Odôvodnenia 3, 4, 16 a 17 smernice o oprávnení.

29 Rozsudok z 26. februára 2015, Shepherd (C-472/13, EU:C:2015:117, bod 23 a citovaná judikatúra).

30 Pozri odôvodnenie 22 smernice o oprávnení. *Príručka o konaniach a kritériách na určenie postavenia utečenca podľa Dohovoru z roku 1951 a Protokolu z roku 1967 o právnom postavení utečencov*, ktorá bola nedávno revidovaná vo februári 2019 (ďalej len „Príručka“), a Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 10 „Žiadosti týkajúce sa postavenia utečencov v súvislosti s vojenskou službou v rámci kontextu článku 1 časti A ods. 2 Dohovoru z roku 1951 a/alebo Protokolu o postavení utečencov z roku 1967“ (ďalej len „Usmernenia UNHCR č. 10“) (v znení z 12. novembra 2014) sú v prejednávanej veci osobitne relevantné. Hoci ani jeden z týchto dokumentov nie je právne záväzný, vyjadrujú ustálené zásady medzinárodného práva.

31 Rozsudok z 26. februára 2015, Shepherd (C-472/13, EU:C:2015:117, bod 26 a citovaná judikatúra).

32 Dôvody podľa článku 12 ods. 2 písm. b) a c) sa odrážajú v článku 1 časti F písm. b) a c) Ženevského dohovoru, a teda nie sú v tomto prípade relevantné (pozri poznámku pod čiarou 5 vyššie).

32. Charta Medzinárodného vojenského tribunálu [33] definuje „trestný čin proti mieru“ ako plánovanie, prípravu, začatie alebo vedenie útočnej vojny alebo vojny, ktorá je v rozpore s medzinárodnými zmluvami alebo inými dohodami. Takýto trestný čin môžu vzhľadom na jeho samotnú povahu spáchať len osoby vo vysokej mocenskej pozícii, ktoré zastupujú štát alebo subjekt podobný štátu. [34] V rozhodnutí vnútroštátneho súdu sa uvádza, že pán EZ je mladý muž, ktorý sa vyhol vojenskej službe v Sýrii tým, že utiekol z krajiny. Možnosť, že ak by vstúpil do armády, tak (do dvoch rokov) by sa z neho stal vojenský úradník s dostatočne vysokou hodnosťou na to, aby mohol spáchať trestný čin proti mieru, možno podľa môjho názoru s určitosťou vylúčiť.

33. Rozpis skutkových okolností a tvrdenia vnútroštátneho súdu v návrhu na začatie prejudiciálneho konania však naznačujú, že ak by pán EZ nastúpil na vojenskú službu, mohol by sa dostať do rizika, že sa dopustí vojnových zločinov a/alebo zločinov proti ľudskosti. [35] Niekoľko medzinárodných nástrojov definuje „vojnové zločiny“. Medzi také zločiny patria vážne porušenia pravidiel medzinárodného humanitárneho práva, ktorých účelom je ochrana osôb, ktoré sa nezúčastňujú alebo sa prestali zúčastňovať na vojenských operáciách, a obmedziť používané metódy a prostriedky vedenia vojny. Pojem vojnové zločiny zahŕňa úmyselné zabíjanie a mučenie civilistov. [36] Zločiny proti ľudskosti zahŕňajú také činnosti ako genocída, vražda, znásilnenie a mučenie, ktoré sú páchané ako súčasť rozšíreného a systematického útoku proti civilnému obyvateľstvu. [37]

34. Hlavným cieľom smernice o oprávnení, ako je uvedený v jej článku 1, je zabezpečiť, aby členské štáty uplatňovali spoločné kritériá pre identifikáciu osôb, ktoré skutočne potrebujú medzinárodnú ochranu v Európskej únii. [38] Kontext tejto smernice je v podstate humanitárny.

35. Treba tiež pripomenúť, že smernica o oprávnení zavádza minimálne harmonizované normy týkajúce sa určenia postavenia utečenca. [39] O to je teda dôležitejšie zabezpečiť, aby sa tieto pravidlá uplatňovali koherentným a jednotným spôsobom vo všetkých členských štátoch.

36. Práve vzhľadom na tieto úvahy treba vykladať článok 9 ods. 2 písm. e), článok 9 ods. 3 a článok 10.

Štvrtá a piata otázka

37. Svojimi otázkami 4 a 5 vnútroštátny súd požaduje usmernenie k výkladu článku 9 ods. 3 smernice o oprávnení. [40] Konkrétne chce zistiť, ako sa má toto ustanovenie vykladať v spojení s článkom 9 ods. 2 písm. e) a článkom 10 ods. 1 písm. e).

38. Svojou otázkou 4 sa vnútroštátny súd pýta, či sa požiadavka v článku 9 ods. 3, aby existovalo „spojenie“ s dôvodom prenasledovania uvedeným v článku 10, uplatňuje aj vtedy, keď je „čin[om] prenasledovania“ stíhanie alebo trest za odmietnutie slúžiť v armáde v rámci konfliktu, keď by účasť na vojenskej službe zahŕňala zapojenie sa do vojnových zločinov a/alebo zločinov proti ľudskosti [článok 9 ods. 2 písm. e)].

33 Podpísaná v Londýne 8. augusta 1945.

34 Pozri napríklad bod 11 Usmernení o uplatňovaní vylučujúcich klauzúl: článok 1 časť F Ženevského dohovoru (ďalej len „Usmernenia UNHCR o vylučujúcich klauzulách“).

35 Pozri body 21 až 23 vyššie.

36 Pozri návrhy, ktoré som predniesla vo veci Shepherd (C-472/13, EU:C:2014:2360, body 41 až 43).

37 Vnútroštátny súd v tejto súvislosti cituje viaceré správy a rezolúcie. Medzi nimi sa nachádza Správa nezávislej medzinárodnej vyšetrovacej komisie o Sýrskej arabskej republike, Rada Organizácie Spojených národov pre ľudské práva, A/HRC/39/65 z 9. augusta 2018; rezolúcia Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov o „situácii v oblasti ľudských práv v Sýrskej arabskej republike“, A/HRC/38/L.20 z 2. júla 2018; dokument Rady Organizácie Spojených národov pre ľudské práva, Nezávislá medzinárodná vyšetrovacia komisia, „Porušovanie ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva v Sýrskej arabskej republike, 21. júl 2016 – 28. február 2017“, A/HRC/34/CRP.3 z 10. marca 2017.

38 Pozri odôvodnenie 12 smernice o oprávnení.

39 Článok 3 smernice o oprávnení.

40 Článok 9 ods. 3 obsahuje krížový odkaz na článok 9 ods. 1, ale – možno prekvapivo – nestanovuje (demonštratívny) zoznam konkrétnych „činov prenasledovania“ uvedený v článku 9 ods. 2 Pozri ďalej bod 45 nižšie.

39. Bundesamt, Nemecko a Komisia považujú za zrejmé, že medzi činmi prenasledovania a dôvodmi prenasledovania by mala vždy existovať príčinná súvislosť. Pán EZ takýto názor spochybňuje.

40. Podľa môjho názoru je výklad článku 9 ods. 3 kvalifikačnej smernice, ktorý zastávajú Bundesamt, Nemecko a Komisia, správny.

41. Opačný výklad je po prvé nezlučiteľný so samotnou definíciou utečenca uvedenou v článku 2 písm. d) smernice o oprávnení (osoba, ktorá má „oprávnen[ú] obav[u] pred prenasledovaním“ aspoň z jedného z piatich dôvodov, ktoré sú v ňom vymenované, a ktorá „nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny“). [41]

42. Po druhé by bol v rozpore s výslovným znením samotného článku 9 ods. 3, ktorý stanovuje, že „ *musí* existovať spojenie“ [42] medzi dôvodmi uvedenými v článku 10 a činmi prenasledovania charakterizovanými v článku 9 ods. 1 alebo neexistenciou ochrany proti takýmto činom. [43]

43. V prejednávanej veci je užitočné podrobnejšie sa pozrieť na článok 9, ktorý definuje tie faktory, na základe ktorých je možné určité činy považovať za prenasledovanie. [44]

44. Článok 9 ods. 1 písm. a) stanovuje, že predmetné činy musia byť svojou povahou „dostatočne vážn[e]“ alebo opakované tak, aby predstavovali „vážne porušovanie základných ľudských práv“, najmä nedotknuteľných práv, na ktoré sa nevzťahuje výnimka podľa článku 15 ods. 2 EDĽP. Článok 9 ods. 1 písm. b) stanovuje, že zoskupenie rozličných opatrení vrátane porušovania ľudských práv, ktoré sú „dostatočne vážne na to, aby mali na jednotlivca rovnaký vplyv“ ako je uvedený v článku 9 ods. 1 písm. a), sa tiež považuje za prenasledovanie. Na to, aby žiadateľ o azyl patril do pôsobnosti smernice o oprávnení, musia všetky uvádzané činy prenasledovania spĺňať prahovú hodnotu stanovenú v článku 9 ods. 1.

45. Článok 9 ods. 2 obsahuje heterogénny zoznam možných činov prenasledovania. Tento zoznam je len demonštratívny. Prvé štyri záznamy na zozname opisujú kroky, ktoré môže uskutočniť aktér prenasledovania alebo vážneho bezprávia proti jednotlivcovi. Piaty a šiesty záznam sú založené na nejakom predchádzajúcom úkone alebo postavení jednotlivca, ktorý potom znáša predmetné zaobchádzanie. Keďže zoznam v článku 9 ods. 2 je demonštratívny („… môžu okrem iného nadobúdať formu:…“), iné činy, ktoré nie sú vymenované, by sa napriek tomu mohli považovať za činy prenasledovania na účely článku 9 ods. 1 písm. a). [45] V každom prípade je jasné, že čin *typu* (alebo *formy*) uvedený v článku 9 ods. 2 však musí dosiahnuť *úroveň závažnosti* špecifikovanú v článku 9 ods. 1, aby ho bolo možné *kvalifikovať* ako „čin prenasledovania“.

46. Článok 9 ods. 3 obsahuje krížový odkaz na článok 9 ods. 1 („činmi prenasledovania, ako sú kvalifikované v odseku 1 tohto článku“), ale neodkazuje na demonštratívny zoznam týchto činov v článku 9 ods. 2 Toto opomenutie môže byť legislatívnym nedopatrením, alebo naopak, môže byť úmyselné. Nič v samotnej smernici o oprávnení totiž nepoukazuje na dôvody tohto opomenutia. Je možné, že na článok 9 ods. 2 nie je v článku 9 ods. 3 žiadny odkaz len z dôvodu, že článok 9 ods. 2 komplexne nedefinuje činy prenasledovania (teda funkciu a účel článku 9 ods. 1). [46] Normotvorca mohol usudzovať, že na demonštratívny zoznam v článku 9 ods. 2 toho, čo by *mohlo* predstavovať dostatočne závažné činy na účely článku 9 ods. 1, sa implicitne vzťahuje článok 9 ods. 1.

41 Pozri bod 28 vyššie.

42 Kurzívou zvýraznila generálna advokátka.

43 Pozri ďalej bod 45 nižšie.

44 Rozsudok z 5. septembra 2012, Y a Z (C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 53).

45 Pozri bod 44 vyššie.

46 Pozri bod 45 vyššie.

47. Bez ohľadu na to, čo je správnym vysvetlením, sa mi však nezdá pravdepodobné tvrdiť, že pre každú z foriem činov uvedených v článku 9 ods. 2 nie je potrebné preukázať príčinnú súvislosť medzi činmi a dôvodmi prenasledovania.

48. Po tretie by takýto výklad nebol v súlade so znením článku 1 časti A ods. 2 Ženevského dohovoru, ktorý sa vzťahuje na osoby, ktoré majú oprávnenú obavu z prenasledovania „z rasových, náboženských a národnostných dôvodov alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov“. Táto definícia sa prirodzene odráža v článku 2 písm. d) smernice o oprávnení (ako som uviedla v bode 41 vyššie), ktorý sa má vykladať v súlade so Ženevským dohovorom.[47] Poukazujem tiež na to, že v dôvodovej správe k smernici o oprávnení sa uvádza, že normotvorca mal v úmysle objasniť v prepracovanom znení tejto smernice to, čo sa v jej súčasnom článku 9 ods. 3 označuje ako „podmienka príčinnej súvislosti“.[48]

49. Po štvrté Súdny dvor konštantne odkazuje na potrebu preukázať príčinnú súvislosť medzi obavou z činov prenasledovania a dôvodmi v článku 10 ods. 1 Rozhodnutia Súdneho dvora vo veciach týkajúcich sa žiadostí o azyl z dôvodu náboženstva alebo sexuálnej orientácie sú príkladmi, ktoré možno ľahko uplatniť analogicky na prejednávanú vec.[49]

50. Po piate by bolo v rozpore s účelom smernice o oprávnení nezohľadňovať potrebu preukázať príčinnú súvislosť medzi dôvodmi prenasledovania a činmi prenasledovania alebo neexistenciou ochrany proti takýmto činom.[50]

51. Dospela som teda k záveru, že článok 9 ods. 3 smernice o oprávnení sa má vykladať v tom zmysle, že vždy musí existovať príčinná súvislosť medzi dôvodmi prenasledovania v článku 10 ods. 1 a činmi prenasledovania definovanými v článku 9 ods. 1 vrátane prípadov, keď má žiadateľ o medzinárodnú ochranu v úmysle odvolávať sa na článok 9 ods. 2 písm. e) tejto smernice.

52. Vzhľadom na to, že navrhujem kladnú odpoveď na otázku 4, je nevyhnutné odpovedať na otázku 5. Touto otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či príčinná súvislosť vyžadovaná článkom 9 ods. 3 existuje automaticky v prípadoch, keď má žiadateľ o azyl v úmysle odvolávať sa na článok 9 ods. 2 písm. e) smernice o oprávnení. Do tejto otázky patria záležitosti týkajúce sa procesu posudzovania takýchto žiadostí podľa článku 4.

53. Pán EZ tvrdí, že ak sa žiadateľ odvoláva na výhradu vo svedomí, pokiaľ ide o výkon vojenskej služby, treba sa domnievať, že prostredníctvom tejto výhrady vyjadruje politický názor a bude prenasledovaný vo svojej krajine pôvodu tým, že mu bude uložená sankcia za vyhýbanie sa vojenskej službe.

54. Bundesamt tvrdí, že nemožno predpokladať, že všetci jednotlivci, ktorí odmietajú vykonávať vojenskú službu, sa môžu odvolávať na článok 10 ods. 1 písm. e) smernice o oprávnení. Na preukázanie nevyhnutnej príčinnej súvislosti musí byť Sýrii jasné, že dotknutá osoba sa vyhla vojenskej službe z dôvodu výhrady vo svedomí, čo musí byť preukázané externým prejavom týchto názorov.

47 Pozri odôvodnenie 24 smernice o oprávnení.

48 Pozri návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady zo strany Komisie o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako osôb pod medzinárodnou ochranou a obsah poskytovanej ochrany, KOM(2009) 551 v konečnom znení z 21. októbra 2009, strany 7 a 8: „V mnohých prípadoch, keď pôvodcami prenasledovania sú neštátne subjekty, napríklad milície, klany, zločinecké siete, miestne komunity alebo rodiny, sa akt prenasledovania nepácha z dôvodov vyplývajúcich zo Ženevského dohovoru, ale je motivovaný napríklad zločineckými úmyslami alebo osobnou pomstou. Často sa však v takýchto prípadoch stáva, že štát nie je schopný alebo ochotný poskytnúť ochranu dotknutému jednotlivcovi z dôvodov vyplývajúcich zo Ženevského dohovoru (napríklad z dôvodov náboženstva, rodovej príslušnosti, etnického pôvodu atď.). Aby sa vyriešili možné medzery v systéme ochrany, v návrhu sa výslovne ustanovuje, že požiadavka spojenia medzi činmi prenasledovania a dôvodmi prenasledovania je splnená aj vtedy, keď existuje spojenie medzi činmi prenasledovania *a chýbajúcou ochranou proti takýmto činom*“; kurzívou zvýraznené ako v pôvodnom texte.

49 Rozsudky z 5. septembra 2012, Y a Z (C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 55, pokiaľ ide o náboženstvo), a z 2. decembra 2014, A a i. (C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 60, pokiaľ ide o sexuálnu orientáciu).

50 Pozri odôvodnenie 29 smernice o oprávnení, v ktorom sa zdôrazňuje, že existencia takejto príčinnej súvislosti je „jednou z podmienok oprávnenia na postavenie utečenca v zmysle článku 1 písm. A Ženevského dohovoru“.

55. Nemecko tvrdí, že z toho nevyplýva, že by existovala príčinná súvislosť v každom prípade, keď sa žiadatelia odvolávajú na článok 9 ods. 2 písm. e) smernice o oprávnení. Žiadatelia musia preukázať dôvody prenasledovania a príslušné vnútroštátne orgány musia byť schopné overiť ich tvrdenie. Tento proces overovania môže zahŕňať odkazy na externé zdroje, kde žiadateľ uvádzal svoje politické názory napríklad tak, že písal správy na verejných platformách prostredníctvom internetu.

56. Komisia tvrdí, že je zrejmé, že žiadosti o medzinárodnú ochranu si vyžadujú individuálne posúdenie v každom prípade. Všetky skutkové okolnosti sa musia posúdiť v súlade s článkom 4 smernice o oprávnení. Odmietnutie vojenskej služby s cieľom vyhnúť sa riziku účasti na vojnových zločinoch možno chápať tak, že predstavuje vyjadrenie politického názoru na účely článku 10 ods. 1 písm. e) smernice o oprávnení.

57. Súdny dvor nemá k dispozícii žiadnu informáciu, ktorá by naznačovala, na ktorý z piatich dôvodov prenasledovania vymenovaných v článku 10 ods. 1 smernice o oprávnení sa pán EZ odvolával. Podľa rozhodnutia vnútroštátneho súdu pán EZ tvrdil, že bez ohľadu na individuálne dôvody mu už za samotný útek zo Sýrie a podanie žiadosti o azyl v Nemecku hrozí v Sýrii prenasledovanie. Vnútroštátny súd vychádza z predpokladu, že článok 10 ods. 1 písm. e) (politický názor) predstavuje relevantný dôvod prenasledovania v prípade pána EZ. Hoci tento predpoklad môže byť správny, nevyhnutne z toho nevyplýva, že ide o jediný dôvod, ktorý by sa mohol uplatňovať. [51]

58. V súlade s definíciou pojmu „utečenec“ v článku 2 písm. d) smernice o oprávnení sa príslušné orgány musia ubezpečiť, že vo vzťahu k žiadateľovi existuje prenasledovanie alebo riziko prenasledovania. Článok 9 v spojení s článkom 10 znamenajú, že pojem prenasledovania zahŕňa „čin prenasledovania“ a zároveň „dôvody prenasledovania“. [52]

59. Ak sa žiadateľ o medzinárodnú ochranu odvoláva na článok 9 ods. 2 písm. e) ako „čin prenasledovania“ a je schopný preukázať, že spĺňa obe kumulatívne podmienky v tomto ustanovení (teda že mu hrozí stíhanie alebo trest za odmietnutie vykonávania vojenskej služby a že ak by slúžil v ozbrojených silách, jeho služba by mohla zahŕňať činy patriace do pôsobnosti článku 12 ods. 2), [53] musí tiež dokázať, že má politický názor, a to s cieľom preukázať „dôvod prenasledovania“ na účely článku 10 ods. 1 písm. e)?

60. Zdá sa, že odôvodnenie piatej otázky vnútroštátneho súdu je také, že ak sú splnené podmienky článku 9 ods. 2 písm. e), žiadateľ už preukázal potrebné prvky pojmu politického názoru. Urobil tak preto, že nesúhlasí s ideológiou svojej krajiny pôvodu viesť vojnu spôsobom, ktorý zahŕňa páchanie vojnových zločinov a/alebo porušenia medzinárodného humanitárneho práva.

61. Vzhľadom na celkovú štruktúru smernice o oprávnení sa mi zdá, že pri posudzovaní akejkoľvek žiadosti o priznanie postavenia utečenca neexistuje priestor pre automatický postup. Preto v prípadoch, keď sa chce žiadateľ odvolávať na článok 9 ods. 2 písm. e) ako „čin prenasledovania“, príslušné orgány by mali stále vykonať posúdenie podľa článku 10 ods. 1 na účely preukázania dôvodov prenasledovania.

62. Článok 10 ods. 1 písm. e) stanovuje, že „pojem politického názoru bude zahŕňať najmä zastávanie určitého názoru, filozofie alebo náboženského presvedčenia v záležitosti spojenej s prípadnými aktérmi prenasledovania uvedenými v článku 6 a ich politikami alebo metódami *bez ohľadu na to, či tento žiadateľ uplatňoval tento názor, filozofiu alebo náboženské presvedčenie*“.

51 Pozri ďalej bod 83 nižšie.

52 Pozri návrhy, ktoré predniesol môj nebohý a vážený priateľ a kolega, generálny advokát Bot v spojených veciach Y a Z (C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:224, body 21 a 22).

53 Pozri body 31 až 33 vyššie.

63. Ide o širokú definíciu. Môže sa vzťahovať tak na osobu, ktorá má politické názory, ktoré sú len iné ako politické názory vlády krajiny jej pôvodu, ako aj na jednotlivcov, ktorí už boli identifikovaní ako politickí protivníci (alebo odporcovia štátu) a ktorí sa obávajú straty svojej slobody alebo dokonca svojich životov v krajinách svojho pôvodu.

64. Navyše posledné slová článku 10 ods. 1 písm. e) „bez ohľadu na to, či tento žiadateľ uplatňoval tento názor, filozofiu alebo náboženské presvedčenie“ jasne stanovujú, že dotknutá osoba *ne*musí dokazovať, že vyjadrila svoj názor navonok či už vo svojej krajine pôvodu predtým, ako odišla, alebo následne v krajine, v ktorej žiada o azyl. Existujú zjavné dôvody na to, aby to tak bolo. V represívnom režime možno osobu, ktorá je dostatočne odvážna alebo nerozvážna na to, aby otvorene prehovorila, zatknúť a obmedziť predtým, než je schopná utiecť z krajiny a požiadať o azyl inde.

65. Odmietam teda tvrdenia, ktoré predložili Bundesamt a nemecká vláda, v rozsahu, v akom nimi uvádzajú, že na to, aby sa žiadateľ mohol odvolávať na článok 10 ods. 1 písm. e), musí existovať externý prejav jeho politického názoru. Takéto tvrdenie je nezlučiteľné so znením smernice o oprávnení a je v rozpore s podrobnými povinnosťami, pokiaľ ide o posudzovanie stanovené v článku 4 tejto smernice. [54]

66. Článok 10 ods. 2 stanovuje, že „pri posudzovaní, či žiadateľ má oprávnenú obavu z prenasledovania, *je nepodstatné*, či *má* žiadateľ skutočne takú… politickú charakteristiku, ktorá spôsobuje prenasledovanie, za predpokladu, že takáto charakteristika je *prisudzovaná* žiadateľovi aktérom prenasledovania“ (kurzívou zvýraznila generálna advokátka). Príslušné orgány, ktoré posudzujú žiadosť o azyl, tak musia preukázať *buď* to, že dotknutá osoba má skutočne predmetný politický názor, *alebo* že sa možno *dôvodne domnievať*, že aktér prenasledovania (v tomto prípade Sýria) jej pripíše takýto názor. [55]

67. Ak neexistuje oprávnená obava z prenasledovania, jednotlivec nebude spadať pod definíciu pojmu „utečenec“. [56] Abstraktná obava zo stíhania a trestu za vyhýbanie sa brannej povinnosti tak nepredstavuje oprávnenú obavu z prenasledovania na účely smernice o oprávnení. Rovnako osoba, ktorej námietky proti brannej povinnosti sú založené na oportunizme („chcel mať kariéru, nie strácať čas v armáde“), alebo snaha vyhnúť sa ťažkostiam a potenciálnym rizikám vojenskej služby, nebude patriť do rozsahu pôsobnosti smernice. [57]

68. Nevyhnutné určenie možno vykonať len po dôkladnom uskutočnení posúdenia v súlade s článkom 4 smernice o oprávnení.

69. Poukazujem na to, že medzinárodné právo uznáva právo na výhradu vo svedomí, hoci vyčerpávajúca definícia takéhoto práva neexistuje. [58] Význam slobody myslenia, svedomia a náboženského vyznania zdôraznil aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „štrasburský súd“). Považuje sa za jeden zo základov demokratickej spoločnosti. [59] Ochrana, ktorú priznáva článok 9 EDĽP

54 Pozri analogicky aj rozsudok z 25. januára 2018, F (C-473/16, EU:C:2018:36, body 31 a 32).

55 Pozri Usmernenia UNHCR č. 10, bod 51.

56 Pozri Príručku, body 80 až 83. Pozri tiež komentár k článku 12 písm. e), teraz článku 10 ods. 1 písm. e) smernice o oprávnení, v dôvodovej správe k návrhu smernice 2004/83 zo strany Komisie, prvé znenie smernice o oprávnení [Návrh smernice Rady o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, KOM(2001) 510 v konečnom znení].

57 Pozri Príručku, body 167 a 168.

58 Tak článok 18 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, ako aj článok 18 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach stanovujú, že každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania (tieto ustanovenia sú citované v bodoch 8 a 9 Usmernení UNHCR č. 10). V bode 3 týchto Usmernení je výhrada vo svedomí definovaná ako výhrada voči vojenskej službe, ktorá vyplýva zo zásad a dôvodov svedomia vrátane hlbokého presvedčenia, ktoré vyplýva z náboženských, morálnych, etických, humanitárnych alebo podobných dôvodov.

59 Rozsudok 26. apríla 2016, İzzettin Doğan a i. v. Turecko (CE:ECHR:2016:0426JUD006264910, [VK], bod 109). Pokiaľ ide o širokú pôsobnosť článku 9 EDĽP, pozri tiež staršie, ale všeobecne známe rozhodnutie, Správa Komisie z 12. októbra 1978, DR 19, Arrowsmith v. Spojené kráľovstvo, č. 7050/75 o ochrane náboženských a nenáboženských názorov a presvedčení vrátane koherentných a úprimných filozofických presvedčení ako pacifizmus.

(ktorý sa odráža v článku 10 Charty) ide nad rámec vyjadrenia náboženského presvedčenia. Vzťahuje sa na všetky osobné, politické, filozofické a morálne presvedčenia. Štrasburský súd rozhodol, že odpor voči vojenskej službe môže predstavovať presvedčenie dostatočnej presvedčivosti, závažnosti, súdržnosti a významu na to, aby mohol byť chránený článkom 9 ods. 1 EDĽP.[60] Štrasburský súd tiež uviedol, že je legitímne, aby príslušné vnútroštátne orgány vypočuli dotknutú osobu s cieľom posúdiť závažnosť jej presvedčenia a zabrániť pokusom o zneužitie záruk stanovených v článku 9 EDĽP.[61] Podľa článku 52 ods. 3 Charty sa práva zodpovedajúce právam uvedeným v článku 9 EDĽP, ktoré sú zakotvené v článku 10 ods. 1 Charty, považujú za práva vzťahujúce sa na výhradu voči vojenskej službe z dôvodu svedomia.

70. V kontexte smernice o oprávnení článok 4 ods. 1 členským štátom umožňuje uložiť žiadateľom povinnosť „…predložiť čo najskôr všetky náležitosti potrebné na zdôvodnenie žiadosti o medzinárodnú ochranu…“. Týmto ustanovením sa však členským štátom ukladá pozitívna povinnosť, aby na účely posúdenia príslušných prvkov žiadosti žiadateľa konali v spolupráci s ním. Posúdenie sa má vykonať na individuálnom základe a malo by zahŕňať zohľadnenie individuálneho postavenia a osobných okolností žiadateľa. V tomto ohľade článok 4 ods. 5 smernice o oprávnení uznáva, že žiadateľ nemusí byť vždy schopný podložiť svoje tvrdenie písomnými alebo inými dôkazmi. Ak sú splnené kumulatívne podmienky tohto ustanovenia, takýto dôkaz sa nevyžaduje.[62]

71. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že vyhlásenie žiadateľa je len východiskovým bodom posúdenia vykonaného príslušnými orgánmi.[63] Cieľom takéhoto posúdenia je zabezpečiť, aby sa dosiahli ciele CEAS: to znamená obmedziť postavenie utečenca na jednotlivcov, ktorí môžu byť vystavení závažnému odopieraniu alebo systematickým porušeniam ich najzákladnejších práv, a ktorých život sa v ich krajine pôvodu preto stal neznesiteľným.[64] Okolnosti v prejednávanej veci sa však líšia od okolností vo veci Shepherd[65] (ktorá sa týkala odvedeného vojaka, a nie niekoho, kto utiekol, aby sa vyhol brannej povinnosti). Táto vec však poskytuje užitočný východiskový bod. Súdny dvor v nej vysvetlil, že postavenie člena armády je nevyhnutnou, ale nie dostatočnou podmienkou na uplatnenie článku 9 ods. 2 písm. e) smernice o oprávnení. Toto ustanovenie sa týka výlučne kolíznej situácie, v ktorej „spáchanie vojnových zločinov predpokladá samotná vojenská služba“ (jednotlivý žiadateľ nemusí preukázať, že by bol vedený k spáchaniu takýchto zločinov osobne). Skôr platí, že „úmyslom normotvorcu Únie bolo objektívne zohľadniť všeobecný kontext, v ktorom sa vykonáva táto služba.“ Ochranu možno rozšíriť len na také iné osoby, ktorých úlohy by ich „dostatočne priamo a s rozumnou pravdepodobnosťou“ mohli viesť k účasti na takýchto činoch. Keďže však cieľom článku 9 ods. 2 písm. e) je chrániť žiadateľa, ktorý nesúhlasí s vojenskou službou, pretože nechce podstúpiť riziko, že v budúcnosti spácha činy takého druhu, ako sa to uvádza v článku 12 ods. 2, dotknutá osoba „sa preto môže opierať len o pravdepodobnosť“ spáchania takýchto činov. Posúdenie, ktoré musia vykonať vnútroštátne orgány podľa článku 4 ods. 3, môže byť založené len na *„súhrne indícií, lebo len tento súbor môže s prihliadnutím na všetky predmetné okolnosti preukázať, že zo situácie tejto služby vyplýva pravdepodobnosť uskutočnenia takýchto aktov“* (kurzívou zvýraznila generálna advokátka).[66]

60 Rozsudok 7. júla 2011, Bayatyan v. Arménsko (CE:ECHR:2011:0707JUD002345903 [VK], bod 110 a citovaná judikatúra).

61 Rozsudok 15. septembra 2016, Papavasilakis v. Grécko (CE:ECHR:2016:0915JUD006689914, bod 54).

62 Pozri bod 9 a poznámku pod čiarou 19 vyššie, ďalej pozri rozsudok z 2. decembra 2014, A a i. (C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, body 50, 51 a 58).

63 Rozsudok z 25. januára 2018, F (C-473/16, EU:C:2018:36, bod 28).

64 Pozri napríklad (v súvislosti s náboženským presvedčením) návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot v spojených veciach Y a Z (C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:224, bod 28).

65 Rozsudok z 26. februára 2015, C-472/13, EU:C:2015:117.

66 Rozsudok z 26. februára 2015, Shepherd (C-472/13, EU:C:2015:117, body 34 až 40).

72. Relevantné procesné pravidlá upravujúce priebeh tohto posudzovania sa nachádzajú v smernici o konaniach, a nie v smernici o oprávnení.[67] Zdá sa mi, že v prípadoch, keď sa žiadatelia odvolávajú na článok 9 ods. 2 písm. e), nevyhnutne dôjde k významnému prekrývaniu medzi posúdením, či ide o „čin prenasledovania" podľa tohto ustanovenia, a posúdením, či žiadateľ preukázal „dôvod prenasledovania" podľa článku 10. Bolo by neprirodzené a zároveň neprimerane komplikované vyžadovať od žiadateľa, aby dokázal prvky zdôraznené v rozsudku Shepherd[68] s cieľom preukázať, že podmienky v článku 9 ods. 2 písm. e) boli splnené, a potom dokazovať tie isté skutočnosti ešte raz na účely preukázania, že vláda jeho krajiny pôvodu vyznávala ideológiu schvaľujúcu páchanie vojnových zločinov zo strany svojej armády, s čím môže oprávnene nesúhlasiť.

73. Pokiaľ ide o dôvody prenasledovania podľa článku 10 ods. 1, návrh na začatie prejudiciálneho konania nespresňuje, či pán EZ tvrdí, že má výhradu vo svedomí preto, že je pacifistom a nesúhlasí s akýmkoľvek použitím vojenskej sily, alebo či sa jeho výhrady zakladajú na obmedzenejších dôvodoch. Medzi takéto dôvody by mohla pokojne patriť skutočnosť, že vojna v Sýrii je občianskou vojnou a že metódy použité Sýriou na vedenie vojny zahŕňajú páchanie vojnových zločinov a porušujú medzinárodné humanitárne právo.[69] Je legitímne, aby príslušné orgány požadovali objasnenie povahy jeho výhrady.

74. Pri tomto posúdení môžu príslušné orgány zohľadniť nasledujúce skutočnosti.

75. Výhrada voči vojenskej službe si nevyhnutne vyžaduje stupeň konfliktu hodnôt medzi orgánmi a osobou, ktorá má výhradu. Existencia názoru, filozofie alebo náboženského presvedčenia, ktoré sú v rozpore s týmito činnosťami Sýrie, je spôsobilá dosahovať úroveň politického názoru na účely článku 10 ods. 1 písm. e) smernice o oprávnení.

76. Ak sa preukáže, že žiadateľ má výhradu voči výkonu vojenskej služby z dôvodu svedomia, ďalším krokom v rámci posudzovania je stanovenie, či existujú objektívne a subjektívne faktory naznačujúce, že má oprávnenú obavu z prenasledovania z dôvodu svojho politického názoru alebo presvedčenia.

77. Pokiaľ ide o objektívne faktory, keď sa vojenský personál prijíma formou odvodu, ide o objektívny faktor naznačujúci, že jednotlivec, ktorý má výhradu voči výkonu takejto povinnej vojenskej služby, sa môže dostať do konfliktu so štátnymi orgánmi vo svojej krajine pôvodu.

78. Ak sa krajina pôvodu žiadateľa aktívne angažuje vo vedení vojny a existuje – ako v prejednávanej veci – dôkaz o tom, že táto vojna sa uskutočňuje v rozpore s medzinárodným humanitárnym právom a zahŕňa systematické a opakujúce sa incidenty vojnových zločinov zdokumentované dôveryhodnými zdrojmi, ide o silnú objektívnu skutočnosť podporujúcu žiadosť o priznanie postavenia utečenca založenú na článku 10 ods. 1 písm. e).[70]

79. Je potrebné zohľadniť otázku, či má dotknutá osoba reálnu a uskutočniteľnú možnosť vykonávať alternatívnu službu na účely splnenia si povolávacích povinností. Neexistencia konania na účely získania alebo uznania postavenia osoby s výhradou vo svedomí v krajine pôvodu je tiež relevantným faktorom. Ak vnútroštátne právne predpisy a/alebo prax v krajine pôvodu neposkytujú legitímny prostriedok na vznesenie výhrady voči vojenskej službe, možno si veľmi dobre predstaviť, že vyhýbanie sa vojenskej službe bude samo osebe štátom vnímané ako vyjadrenie politických názorov.[71]

67 Pozri bod 15 vyššie a rozsudok z 2. decembra 2014, A a i. (C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 47 a citovaná judikatúra).

68 Rozsudok z 26. februára 2015, C-472/13, EU:C:2015:117.

69 Pozri napríklad Správu „Výhrada vo svedomí týkajúca sa vojenskej služby", ktorú podľa rezolúcií 14 (XXXIV) a 1982/30 Podvýboru pre prevenciu diskriminácie a ochranu menšín vypracovali páni Asbjern Eide a Chama Mubanga-Chipoya, bod 33 (ďalej len „Správa: Výhrada vo svedomí týkajúca sa vojenskej služby").

70 Pozri Usmernenia UNHCR č. 10, bod 44.

71 Pozri poznámku pod čiarou 25 vyššie a Usmernenia UNHCR č. 10, bod 52.

80. Povaha a závažnosť sankcií a zaobchádzania zameraných na jednotlivcov, ktorí odmietajú vykonávať vojenskú službu v Sýrii, sú relevantné úvahy, rovnako ako to, či je trest za vyhýbanie sa vojenskej službe neprimeraný alebo prísny.[72]

81. V rámci svojho posúdenia by vnútroštátne orgány mali tiež zohľadniť, že zákony o brannej povinnosti sa zvyčajne uplatňujú na relatívne mladé dospelé osoby. Je možné, že takýto žiadateľ o azyl predloží menej sofistikované odôvodnenie, než možno za takýchto okolností očakávať od staršej osoby.[73]

82. Vzhľadom na početné materiály dokumentujúce režim brannej povinnosti a prísne zaobchádzanie s osobami vyhýbajúcimi sa nástupu v Sýrii by bolo úplne neprimerané od žiadateľov očakávať, aby predložili dôkaz, že informovali sýrske vojenské orgány o svojich výhradách voči výkonu vojenskej služby *pred* útekom zo Sýrie.[74] Nevidím ani oprávnený dôvod požadovať od žiadateľov o azyl, aby predložili dôkaz, že písali správy na sociálnych médiách, v ktorých verejne odsudzovali vedenie vojny v Sýrii (pravdepodobne vtedy, keď sa bezpečne dostali z krajiny). Takáto požiadavka by viedla k veľmi umelému uplatňovaniu smernice.[75]

83. Pre poriadok dodávam, že pán EZ si možno želá odvolať sa na iné dôvody vymenované v článku 10 ods. 1, ako príslušnosť k určitej sociálnej skupine [článok 10 ods. 1 písm. d)][76] alebo náboženské presvedčenie [článok 10 ods. 1 písm. b)]. Bez ohľadu na dôvod alebo dôvody prenasledovania, na ktoré sa chce odvolávať, sú príslušné orgány povinné vykonať posúdenie v súlade s článkom 4 smernice o oprávnení.[77]

84. Čo s prípadom pána EZ vo veci samej?

85. V súlade s článkom 13 smernice o oprávnení sa musí pánovi EZ priznať postavenie utečenca, ak sa kvalifikuje za utečenca na účely kapitol II a III tejto smernice. Toto posúdenie samozrejme prináleží urobiť príslušným vnútroštátnym orgánom pod dohľadom vnútroštátnych súdov. Považujem za užitočné zdôrazniť nasledujúce skutočnosti.

86. V čase ukončenia univerzitného štúdia mal pán EZ vek 25 rokov. V tom čase bola jeho vojenská služba stále odložená. V čase svojho príchodu do Nemecka mal 26 rokov a kým podal žiadosť o azyl, dosiahol vek 27 rokov. Pán EZ spadal do skupiny osôb, ktorí boli podľa sýrskej právnej úpravy označené za spôsobilé na účely brannej povinnosti; a sýrske právo nepriznáva právo na výhradu vo svedomí.[78] Neexistuje dôkaz, že by vojenské orgány ukončili prijímanie personálu. Zdá sa, že neexistuje žiadna dôveryhodná alternatíva k vojenskej službe pre osoby, ktoré majú výhradu voči službe v armáde. Je dobre zdokumentované, že na jednotlivcov, ktorí odmietajú slúžiť, sa vzťahujú tvrdé sankcie. Keď vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že v sýrskej občianskej vojne je páchanie vojnových zločinov v zmysle článku 12 ods. 2 tejto smernice rozšírené a že existuje množstvo zdokumentovaných prípadov porušení medzinárodného humanitárneho práva, reprodukuje zistenia mnohých medzinárodných orgánov. Všetky tieto skutočnosti sú objektívnymi faktormi podporujúcimi záver, že osoba ako pán EZ môže mať politický názor ako osoba s výhradou vo svedomí na účely článku 10 ods. 1 písm. e) smernice o oprávnení.

72 Pozri Príručku OSN, bod 169.

73 Správa: Výhrada vo svedomí týkajúca sa vojenskej služby, bod 91.

74 Pozri bod 22 vyššie.

75 Pozri bod 65 vyššie.

76 Zo skutočností uvedených v rozsudku Súdneho dvora z 26. februára 2015, Shepherd (C-472/13, EU:C:2015:117), vyplýva, že pán Shepherd sa vo svojej žiadosti o priznanie postavenia utečenca odvolával na dôvod príslušnosti k sociálnej skupine [článok 10 ods. 1 písm. d) smernice o oprávnení].

77 Príručka OSN, bod 66.

78 Pozri bod 22 vyššie.

87. Podľa smernice o oprávnení sú príslušné orgány povinné overiť, či je tvrdenie pána EZ týkajúce sa dôvodov prenasledovania dôveryhodné. Považujú ho za čestného? Je jeho tvrdenie vierohodné?

88. V tejto súvislosti môže byť relevantné, že keď pán EZ utiekol zo Sýrie, jeho povinnosť nástupu bola bezprostredná (tri mesiace pred uplynutím odkladu). V tomto okamihu bolo teda vysoko pravdepodobné, že ak by sa stal brancom, zapojil by sa do občianskej vojny. Tieto faktory sú jasne relevantné na účely akéhokoľvek posudzovania podľa smernice o oprávnení.

89. Na záver zastávam názor, že ak sa chce žiadateľ o azyl odvolávať na článok 9 ods. 2 písm. e) smernice o oprávnení ako čin prenasledovania, odvolávanie sa na toto ustanovenie automaticky neznamená, že dotknutá osoba má oprávnenú obavu z prenasledovania z dôvodu, že má politický názor v zmysle článku 10 ods. 1 písm. e) tejto smernice. Prináleží príslušným vnútroštátnym orgánom, ktoré konajú pod dohľadom súdov, aby preukázali existenciu príčinnej súvislosti na účely tejto smernice. V rámci tohto posúdenia môžu byť relevantné tieto faktory: či krajina pôvodu žiadateľa vedie vojnu; povaha a metódy použité vojenskými orgánmi v takejto vojne; dostupnosť vnútroštátnych správ, ktoré dokumentujú záležitosti ako to, či sa nábor do vojenskej služby uskutočňuje formou odvodu; či sa postavenie osoby s výhradou vo svedomí uznáva podľa vnútroštátneho práva a v prípade kladnej odpovede postupy na preukázanie takéhoto postavenia; zaobchádzanie s osobami podliehajúcimi brannej povinnosti, ktoré odmietajú vykonávať vojenskú službu; existencia alebo neexistencia alternatív k vojenskej službe; a osobné pomery žiadateľa vrátane jeho veku.

Návrh

90. Vzhľadom na uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na štvrtú a piatu otázku, ktoré položil Verwaltungsgericht Hannover (Správny súd Hannover, Nemecko), takto:

– Článok 9 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany, sa má vykladať v tom zmysle, že musí vždy existovať príčinná súvislosť medzi dôvodmi prenasledovania v článku 10 ods. 1 a činmi prenasledovania definovanými v článku 9 ods. 1 vrátane prípadov, keď sa žiadateľ o medzinárodnú ochranu chce odvolávať sa na článok 9 ods. 2 písm. e) tejto smernice.

– Ak sa žiadateľ o azyl chce odvolávať na článok 9 ods. 2 písm. e) smernice 2011/95/EÚ ako čin prenasledovania, odvolávanie sa na toto ustanovenie automaticky neznamená, že dotknutá osoba má oprávnenú obavu z prenasledovania z dôvodu, že má politický názor v zmysle článku 10 ods. 1 písm. e) tejto smernice. Prináleží príslušným vnútroštátnym orgánom, ktoré konajú pod dohľadom súdov, aby preukázali existenciu príčinnej súvislosti na účely tejto smernice. V rámci tohto posúdenia môžu byť relevantné tieto faktory: či krajina pôvodu žiadateľa vedie vojnu; povaha a metódy použité vojenskými orgánmi v takejto vojne; dostupnosť vnútroštátnych správ, ktoré dokumentujú záležitosti ako to, či sa nábor do vojenskej služby uskutočňuje formou odvodu; či sa postavenie osoby s výhradou vo svedomí uznáva podľa vnútroštátneho práva a v prípade kladnej odpovede postupy na preukázanie takéhoto postavenia; zaobchádzanie s osobami podliehajúcimi brannej povinnosti, ktoré odmietajú vykonávať vojenskú službu; existencia alebo neexistencia alternatív k vojenskej službe; a osobné pomery žiadateľa vrátane jeho veku.